

TETT PÅ

KVALITET I BÆRUMSBARNEHAGEN

BESKRIVELSE AV SATSNINGEN TETT PÅ

1.august 2021

BÆRUM KOMMUNE

BAKGRUNN

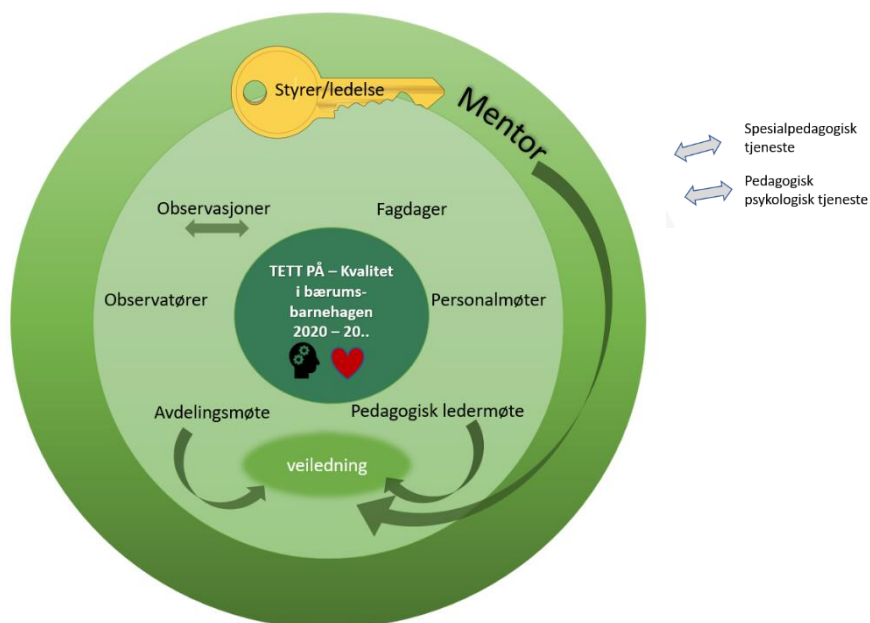
Dette heftet er en beskrivelse av bakgrunnen og innholdet i satsningen «TETT PÅ- Kvalitet i bærumsbarnehagen».

I november 2019 fikk barnehagene i Bærum bevilget 7,0 millioner kroner, fordelt over 4 år, fra politikerne i Bærum kommune. Bevilgningen er et politisk ønske om at det skal satses på barnehagebasert kompetanseutvikling for alle ansatte i barnehagene i Bærum. Dette kan også bidra til at flere barnehagelærere, samt dyktige assistenter og fagarbeider velger bærumsbarnehagen. Målet er at det skal etableres systemer og rutiner i alle barnehager som vil bidra til at alle ansatte ivaretar en god utvikling og læring for alle barn. Som en del av dette er samarbeid med kommunale instanser sentralt, som blant annet Barnehagens veiledningssenter, PPT og spesialpedagoger.

TETT PÅ er også et samarbeid med folkehelseprosjektet «Robuste barn og unge». Dette er et 4-årig prosjekt som er finansiert gjennom Viken fylkeskommune og «Program for folkehelse».

I Bærum kommune går rundt 7600 barn i alderen 0-6 år i barnehage. En rekke studier viser at kvaliteten i en barnehage har stor betydning for barnas utvikling og trivsel (Pianta mfl. 2012, Hamre mfl. 2013). Gjennom TETT PÅ etableres det et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen. Målet er at de ansatte skal bli enda bedre til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn, og vil legge et grunnlag som all utvikling og livsmestring bygger på.

Ni barnehager i Bærum kommune har i perioden 2018-2020 deltatt i en stor studie i regi av R-BUP, NTNU og BI, kalt Trygg før 3. Denne studien har ønsket å forske på betydningen av høy kvalitet på småbarnsavdelinger, med tanke på barnas emosjonelle utvikling og kognitive utvikling. I Trygg før 3 har man brukt Classroom Assessment Scoring System (se s. 6) som utgangspunkt for å både måle og heve kvaliteten på hver enkelt avdeling, og i TETT PÅ ønsker vi å videreføre og utvide denne modellen for kvalitetsutvikling.

STYRINGSDOKUMENTER

Barnehagene i Bærum kommune har flere styringsdokumenter som gir føringer for pedagogisk innhold og praksis. De mest sentrale er Rammeplan for barnehagen (nasjonale føringer), Regjeringens kvalitetsplan for barnehager, Kommuneplan og Barnehagemeldingen (kommunale føringer). TETT PÅ er forankret i samtlige planer.

RAMMEPLAN:

Rammeplanen gir klare føringer på at «*Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv*» (Utdanningsdirektoratet, 2017).

Videre står det: «*Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling*» (ibid).

BARNEHAGER MOT 2030: STRATEGI FOR BARNEHAGEKVALITET 2021–2030

Regjeringen kom våren 2021 med en strategi for barnehagekvalitet. Hovedmålet i strategien er: Alle barn skal få et godt barnehagetilbud, uavhengig av hvor de bor og hvilken barnehage de går i (Kunnskapsdepartementet, 2021). Det fremheves at regjeringen også har som målsetning at «barnehagene skal være profesjonelle læringsfellesskap som systematisk jobber med å utvikle kvaliteten, og som har ledere og ansatte med relevant kompetanse» (ibid). Det beskrives at gode barnehager er «preget av kontinuerlig kompetanseutvikling, og gode vilkår for både utvikling og endringsarbeid og refleksjons- og læringsprosesser». I TETT PÅ legges det til rette systematisk og jevnlig refleksjon over egen praksis, i lys av hva forskning forteller oss at er sentralt for barns trivsel, trygghet og utvikling.

KOMMUNEPLAN:

Kommuneplanen består av en samfunnsdel med langsiktig arealstrategi og en arealdel. Samfunnsdelen inneholder de langsiktige hovedmålene for bærumsamfunnet og kommuneorganisasjonen, tjenester og oppgaver, og hvilke strategier vi skal følge for å nå målene. Kommuneplanens samfunnsdel er retningsgivende også for TETT PÅ. I samfunnsdelen står det blant annet at barn og unge skal ha en trygg og god oppvekst. God utdanning og kompetanse skal gi barn og unge ferdigheter og et godt grunnlag for voksenlivet.

Et av fire hovedmål i kommuneplanen er:

I Bærumsamfunnet jobber vi sammen for å skape gode liv og like muligheter.

For å nå dette skal vi blant annet:

- *Arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter og hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp og tidlig innsats*
- *Sikre alle barn og unge kompetanse som gir et godt grunnlag for voksenlivet*
- *Sørge for at alle kan delta i arbeids-, fritids- og samfunnsliv*
- *Utjevne konsekvensene av sosiale forskjeller, med fokus på sårbare grupper*
- *Sikre mangfold og inkludering på tvers av funksjonsnivå, etnisitet, religion, seksuell legning, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk*

Disse punktene ligger også til grunn for TETT PÅ.

BARNEHAGEMELDINGEN:

Barnehagemelding 2015 –2025 er utarbeidet med bakgrunn i mandat vedtatt av hovedutvalg barn og unge i februar 2014. Mandatet peker ut de overordnede grepene og de temaene som det skal legges særlig vekt på i meldingsperioden. Barnehagemeldingen skal være med å bidra til at vi får:

- Et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet i Bærumsbarnehagene
- Et strategisk grunnlagsdokument som skal tjene som grunnlag for veivalg og beslutninger i enkeltsaker og ved behandling av handlingsprogram
- God informasjon til foresatte om de kvalitative satsningsområdene i bærumsbarnehagene i årene fremover

LEK OG LÆRING – RAMMEVERK FOR KVALITET I BÆRUMSBARNEHAGEN:

Som en oppfølging til Barnehagemeldingen er det vedtatt en kvalitetsplan for bærumsbarnehagen (Bærum kommune, 2019), der det fremgår at de prioriterte satsingsområdene er **kommunikasjon og språk, livsmestring og digital barnehage**. TETT PÅ er i tråd med kvalitetsplanen og er en av arbeidsmåtene for å oppnå målet om god utvikling for hvert enkelt barn.

HVA ER BARNEHAGEKVALITET?

Barnehagekvalitet kan deles inn i strukturell kvalitet og prosesskvalitet. **Strukturell kvalitet** omhandler blant annet gruppestørrelse, størrelse på barnehagen, antall ansatte på avdelingen, bemanningsnorm, formelle kvalifikasjoner hos de ansatte og det fysiske miljøet. Strukturell kvalitet er hovedsakelig regulert av politiske beslutninger og økonomi.

Prosesskvalitet handler om kvaliteten på interaksjonene mellom voksen-barn og kvaliteten på det pedagogiske innholdet. Det handler om de relasjonelle erfaringene barn gjør med voksne og med andre barn, hver eneste dag (Philps & Lowenstein 2011; Sylva m.fl, 2006). Betydningen av voksen-barn interaksjonen som viktig for barns utvikling er godt dokumentert (Hamre mfl. 2013).

«Kvalitet i barnehagen betyr at voksne skaper et trygt, støttende miljø som fremmer sosial, emosjonell, kognitiv og fysisk utvikling hos barna»

(Roland & Ertesvåg 2018 s. 29).

Mange studier viser at effekten av prosesskvalitet på barns utvikling og læring er omfattende (Hamre mfl. 2013, Pianta 2016, 2017) mens strukturell kvalitet har en indirekte effekt gjennom påvirkningen den kan ha på prosesskvalitet ((Pianta mfl. 2005.) I TETT PÅ er det derfor prosesskvalitet som er i fokus, og som er utgangspunktet for kvalitetshevingen, med fokus på emosjonell kompetanse, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.

HVORFOR SATSE PÅ KVALITET I BARNEHAGER?

Det er store variasjoner på kvaliteten i norske barnehager (Lekhal mfl., 2013; Barnehage.no, 2015). I studien «Blikk for barn» fant de at barnehager har flere områder der kvaliteten bør heves, også knyttet til samspill og relasjoner (Bjørnstad & Os 2018).

Man vet i dag mye om hvor viktig barns erfaringer, hjemme og i barnehagen, er for små barns utvikling, og forskning viser at kvaliteten på barnehagetilbudet har stor betydning for barns utvikling (Drugli m.fl. 2016). Barn er særlig lett å påvirke de første leveårene (National Scientific Council on the Developing Child, 2007) og barnehagekvalitet har dermed avgjørende betydning for barns trivsel og utvikling. Studier viser blant annet at barn som går i høykvalitetsbarnehager har bedre språklig og kognitiv utvikling, enn barn som går i barnehager med lavere kvalitet (Drugli m.fl. 2016). Høykvalitetsbarnehager utjevner også sosial ulikhet med tanke på sårbarhet for psykiske helseproblemer (Zachrisson & Dearing, 2015).

Forskning viser også at barnehager med lav kvalitet kan være skadelige for barns trivsel og utvikling både på kort og lang sikt (McCartney mfl., 2010; Sagi mfl., 2002).

STRUKTUREN I TETT PÅ

Rammeplan for barnehager (Utdanningsdirektoratet, 2017) stiller krav om at de ansatte skal lære i fellesskap, og at barnehagen som en lærende organisasjon skal inkludere hele personalet i disse læringsprosessene. I TETT PÅ skal alle ansatte i barnehagen få økt kompetanse og delta i refleksjoner rundt egen praksis. Dette er også i tråd med implementeringsteori der det fremheves at de store endringene i et system skjer når læring blir kollektiv (Fullan, 2014). Fullan beskriver også at «*læring er sterkest når mange individer samarbeider i kontinuerlige læringsprosesser over en lengre tidsperiode*» (i Roland og Ertesvåg 2018, s. 139). Med det som utgangspunkt er det i TETT PÅ lagd en plan som i første omgang går over to år.

Forskning viser også at dersom man skal klare å forbedre kvaliteten i en barnehage må forbedringsarbeidet være en del av barnehagens daglige praksis (ikke komme i tillegg til). Det vektlegges at veiledning er sentralt, og at det må legges til rette for refleksjon rundt egen praksis. I tillegg fremheves det at arbeidet må gå over en viss tid (45-60 timer), samtidig som det å jobbe med kvalitet er en kontinuerlig prosess som det man må ha fokus på hele tiden. (Eurofound, 2015, Egert m.fl. 2018).

CLASSROOM ASSESSMENT SCORING SYSTEM

I satsningen skal det fokuseres på kvaliteten i interaksjonene mellom voksne og barn. For å både måle og forbedre kvaliteten skal den evidensbaserte observasjonsmetoden Classroom Assessment Scoring System; CLASS (Pianta, La Paro, & Hamre, 2008) brukes.

Observasjonsmetoden CLASS baserer seg på det teoretiske rammeverket «Teaching Through Interactions» (TTI) (Hamre mfl. 2013). TTI er det best dokumenterte teoretiske grunnlaget for å arbeide med voksen-barn interaksjoner (Roland & Ertesvåg 2018).

CLASS fokuserer på tre (to på småbarnsavdeling) sentrale områder i en barnehage; **emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling**. Dette er også sentrale områder innenfor barnehagens mandat (jf. Rammeplan for barnehagen).

TODDLER (småbarnsavdeling)

Pre-K (storbarnsavdeling)

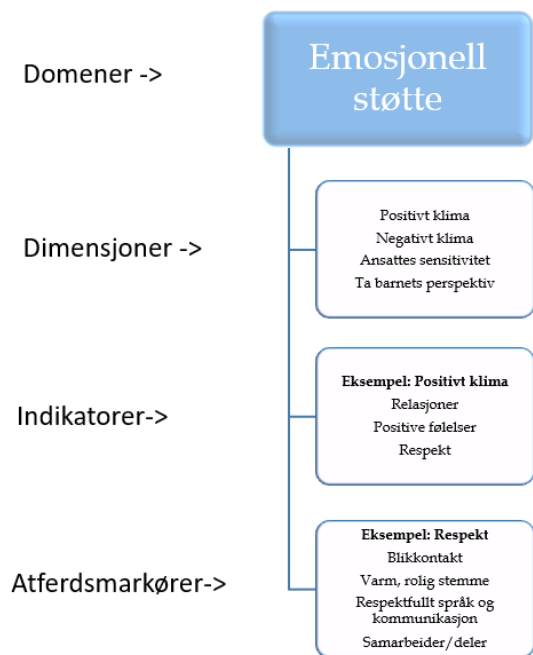

OPPBYGNINGEN I CLASS

CLASS er bygd opp i nivåer; domener, dimensjoner, indikatorer og atferdsmarkører.

Domene er de overordnede områdene emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling. Under hver av disse ligger det flere dimensjoner, som er hovedoverskrifter på sentrale områder. Hver av dimensjonene har flere indikatorer, som gir en utdyping av hva som ligger under hver av dimensjonene. For å vite hvilken type atferd som er ønsket har hver indikator en beskrivelse gjennom atferdsmarkører.

Gjennom observasjoner vurderer man om kvaliteten er lav, middels eller høy innen de ulike områdene. Forskning viser at høy kvalitet innen alle disse tre områdene har stor betydning for barns kognitive utvikling og utvikling av sosial og emosjonell kompetanse (Hamre mfl. 2013). Opplæring i disse områdene og observasjonene som gjennomføres er et utgangspunkt for refleksjon rundt egen praksis, der man fokuserer på kvaliteten og innholdet i de små øyeblikkene gjennom en barnehagedag. Summen av alle øyeblikkene utgjør kvaliteten på det barna opplever, og som gir grunnlaget for trivsel og utvikling.

AKTIVITETER I TETT PÅ

I TETT PÅ skal alle ansatte bli godt kjent med de ulike nivåene i CLASS og hva disse innebærer. Dette skal skje gjennom ulike aktiviteter.

Forankring hos ledelse og ansatte

Felles fagdager for alle ansatte

Sertifisering av observatører fra hver barnehage

Observasjon av avdeling og tilbakemelding

Samarbeidsmøter mellom mentor og styrer

Veiledning med mentor på pedagogisk ledermøte en gang i måneden

Veiledning på avdelingsmøte en gang i måneden

Personalmøter med fokus på CLASS-dimensjoner

Samarbeid i nettverk

FORANKRING HOS LEDELSE OG ANSATTE

I forkant av oppstart gjennomføres det møter med barnehagens ledelse. På disse møtene blir TETT PÅ grundig gjennomgått. Her blir også styrers ansvar og rolle grundig beskrevet. I tillegg gjennomføres personalmøte for alle ansatte der både TETT PÅ og kvalitetsdimensjonene i CLASS blir presentert.

FAGDAGER FOR ALLE ANSATTE

Det planlegges 4 felles fagdager for alle ansatte, spredt ut over to år. Målet med fagdagene er å gi de ansatte et felles kunnskapsgrunnlag, som utgangspunkt for det arbeidet som skal utføres på avdelingen hver måned.

Første året skal hele personale delta på felles opplæring i CLASS og hva som ligger i kvalitetsdimensjonene. Personalet skal også ha en hel dag om hjernens utvikling.

Andre året er tema for første felles planleggingsdag psykisk helse og barn i risiko, og den siste fagdagen har egenledelse i lek og læring som fokus.

SERTIFISERING OG OPPLÆRING AV OBSERVATØRER

Ansatte fra hver barnehage (både styrere og enkelte pedagogiske ledere) skal sertifiseres i CLASS. Hver barnehage får i snitt 3 observatører (avhengig av størrelse på barnehagen). Det sertifiseres mange observatører fra hver barnehage med et mål om at hver enkelt barnehage skal ha god kompetanse på kvalitetsdimensjonene. Observatørene får også opplæring i hvordan de kan gi tilbakemelding etter observasjon på en god måte.

Pedagogiske ledere som deltar på sertifiseringen frikjøpes i totalt 5 dager for å gjennomføre kurs og etterarbeidet som ligger i selve sertifiseringen.

OBSERVASJON AV OMSORGS- OG LÆRINGSMILJØ

Hver avdeling i en barnehage skal observeres to ganger i året (en gang hvert semester). Observasjonen utføres av en sertifisert observatør fra en annen barnehage. Observasjonen gjennomføres ved at observatøren kommer inn på avdeling i tre sykluser av 15-20 minutter og observerer ut fra kriteriene i CLASS.

TILBAKEMELDINGER ETTER OBSERVASJON

Etter at observasjonen er gjennomført får hele avdelingen muntlig og skriftlig tilbakemelding. Denne tilbakemeldingen er utgangspunkt for videre veiledning på avdeling. Det settes av 45-50 minutter til tilbakemeldingen.

MENTOR DELTAR PÅ PEDAGOGISKE LEDERMØTER

Barnehagen skal gjennom året jobbe med alle kvalitetsdimensjonene i CLASS, og det lages en plan for hvilken dimensjon det skal jobbes med de ulike månedene, ut fra den enkelte barnehagens behov. Første året deltar mentor på pedagogisk ledermøte i barnehagen en gang i måneden. I dette møtet får pedagogiske ledere veiledning og støtte knyttet til veiledningen de selv gjennomfører på sin avdeling. Mentor vil også gå gjennom en dimensjon på hver veiledning, som er utgangspunkt for arbeidet den neste måneden. I forkant av veiledningen skal alle pedagogiske ledere levere inn en kort **praksisfortelling** til mentor. Praksisfortellingen gir et utgangspunkt for å analysere og reflektere over egen væremåte sammen med barna. I praksisfortellingen skal den ansatte beskrive en situasjon som belyser den CLASS-dimensjonen avdelingen jobber med den måneden. Nærmere beskrivelse og eksempler på praksisfortellinger står i veiledningsheftet som hver pedagogisk leder får.

VEILEDNING PÅ AVDELINGSMØTER

Hver måned skal det gjennomføres et avdelingsmøte der pedagogisk leder veileder hele avdelingen, med utgangspunkt i tilbakemeldingene på observasjonen som er gjennomført og dimensjonen det jobbes med den aktuelle måneden. I forkant av veiledningen skal alle ansatte levere inn en praksisfortelling, på lik linje med beskrivelsen i punktet over.

TEMABASERTE PERSONALMØTER

Hvert semester skal barnehagen ha minst to personalmøter, i tillegg til planleggingsdagene, der kvalitetsdimensjonene er tema. Det utarbeides materiell som barnehagen kan bruke til dette.

SAMARBEIDSMØTE MELLOM MENTOR OG STYRER

Første året er det satt av tid til samarbeidsmøte mellom mentor og styrer en time i måneden. I dette møtet vil mentor og styrer blant annet drøfte hvordan veiledning og fokus på kvalitetsdimensjonene går.

SAMARBEID I NETTVERK

Barnehagene blir satt sammen i nettverk, der de også skal ha et samarbeid seg imellom. Dette samarbeidet vil gjelde styrere og ansatte i barnehagene. Det planlegges at alle barnehagene i ett nettverk skal ha samme mentor.

TILBUD OM EKSTRA OPPFØLGING FRA MENTOR

I TETT PÅ kan mentor følge opp ekstra tett på enkelte avdelinger, gjennom å delta på avdelingsmøter eller komme inn på avdeling og gi veiledning. Styrer og mentor har et samarbeid rundt hvilke avdelinger som vil få dette tilbudet.

STØTTEMATERIELL

Følgende støttemateriell skal utarbeides:

- Veiledningsmaterieell som pedagogisk leder kan bruke på veiledning på avdeling
- Ressurshefte til personalet der dimensjonene i CLASS blir beskrevet
- Plakater som kan henges opp på hver avdeling om hver kvalitetsdimensjon
- Materiell som kan brukes på personalmøter og på foreldremøter
- Mentorhefte

OPPFØLGING ÅR TO

I år to vil mentor trekke seg mer ut av oppfølgingen av den enkelte barnehage, og styrer overtar ansvaret for å følge opp veiledningen av pedagogiske ledere på barnehagens ledermøte.

Barnehagen skal fortsette å ha veiledning en gang i måneden, på både pedagogisk ledermøte og på avdelingsmøter. Styrere vil få oppfølging og veiledning en gang i måneden, i nettverk.

Denne veiledningen gjennomføres i samarbeid med OsloMET etter midler fra regional ordning.

I år to vil det være et ekstra fokus på sårbare barn, både på fagdager og i veiledning. Dette gjøres i samarbeid med både prosjektet «Barn i risiko» og med OsloMET.

FASE TO

Beskrivelsen av aktiviteter over gjelder de to første årene for hver enkelt barnehage. Dette kalles fase 1. Det vurderes en videre oppfølging for barnehagene i en fase 2, der det blant annet kan bli aktuelt å sertifisere alle pedagogiske ledere i CLASS.

OPPSUMMERING- AKTIVITETER PER MÅNED I TETT PÅ

De ulike aktivitetene er satt opp i følgende tidsplan for både 1. og 2. året. Ettersom ulike puljer skal starte opp til ulike tider er ikke de ulike månedene navngitt. Det kan også komme justeringer etter hvert som man får erfaringer fra pulje 1.

TETT PÅ ÅR 1

FØR OPPSTART		1. SEMESTER					
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Møter med ledelsen i barnehagen	☐ Planleggingsdag 1 hele personalet TEMA: dimensjonene i CLASS	☐ Observasjoner gjennomføres på alle avdelinger	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor
☐ Informasjon til personalet om satsningen	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte
☐ Sertifisering av observatører	☐ Opplæring observatører : Kvalitet på tilbakemelding etter observasjon	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling
		☐ Personalmøte: oppfølging av 1. planleggingsdag. TEMA: kvalitetsdimensjonene	☐ Planleggingsdag 2 hele personalet TEMA: Hjernens utvikling	☐ Erfaringsdeling for observatører	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS		
		☐ Foreldremøte: Kvalitetsdimensjonene som tema					
		2. SEMESTER					
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Observasjon gjennomføres på alle avdelinger	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Samarbeid styrer og mentor
☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Samarbeid styrer og mentor	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte
☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning med mentor på ped.ledermøte	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling
☐ Samling for alle ped.ledere : erfaringsdeling	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS	☐ Oppfriskning for observatørene : skåring og tilbakemelding	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS		☐ Evaluering

TETT PÅ ÅR 2

		1. SEMESTER					
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Mentorveiledning med styrere	☐ Observasjon gjennomføres på alle avdelinger	☐ Mentorveiledning med styrere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere
☐ Veiledning på avdeling	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling
☐ Fagdag 3 hele personalet TEMA: Oppfriskning CLASS og psykisk helse og barn i risiko	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Fagdag 4 hele personalet TEMA: Psykisk helse og barn i risiko	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS	
☐ Opplæring nyansatte i CLASS-dimensjonene	☐ Oppfriskning for observatørene : skåring og tilbakemelding	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS					
		2. SEMESTER					
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Mentorveiledning med styrere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Observasjon gjennomføres på alle avdelinger	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere
☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Mentorveiledning styrere	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling	☐ Veiledning på avdeling
☐ Veiledning på avdeling		☐ Oppfriskning for observatørene : skåring og tilbakemelding	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Styrer veileder ped.ledere	☐ Evaluering og planlegging av videreføring		
☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS	☐ Personalmøte med valgfritt tema fra CLASS	☐ Personalmøte kveld: Egenledelse i lek og læring	☐ Veiledning på avdeling				

PLAN FOR FREMDRIFT

Høsten 2020 starter pulje 1. I januar 2021 starter pulje 2, høsten 2021 pulje 3, januar 2022 pulje 4 og høst 2022 pulje 5. Alle kommunale barnehager skal gjennom denne satsningen, og når pulje 3 starter er alle kommunale barnehager i gang. Tabellen under gir oversikt over antall barnehager, avdelinger og ansatte per pulje.

	Pulje 1 Oppstart August 2020	Pulje 2 Oppstart Januar 2021	Pulje 3 Oppstart August 2021	Pulje 4 Oppstart Januar 2022	SUM
Antall barnehager	19	19	21	27	86
Antall avdelinger	82	96	101	96	375
Antall barn	1181	1359	1346	1562	5448
Antall ansatte	346	398	407	416	1567

REFERANSELISTE:

- Barnehage.no (2015). *Barnehagen ikke så bra som ventet*. Hentet fra: <http://barnehage.no/forskning/2015/10/barnehagen-ikke-sa-bra-som-ventet/>
- Bjørnstad, E. & Os, E. (2018). *Assessing Quality in Norwegian childcare for toddlers using ITERS-R*. EUROPEAN EARLY CHILDHOOD EDUCATION RESEARCH JOURNAL, 26(1), 111-127
- Bærum kommune. (2015). *Barnehagemelding 2015-2025*. Hentet fra: <https://www.baerum.kommune.no/globalassets/om-barum-kommune/organisasjon/styrende-dokumenter/barnehagemelding-2015---2025.pdf>
- Bærum kommune. (2019). *Lek og læring rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen*. Hentet fra: <https://www.baerum.kommune.no/globalassets/tjenester/barnehage/kvalitet-i-barnehagene/kvalitetsplan-fra-2019.pdf>
- Drugli, M. B. & Lekhal, R. & Zachrisson, H. D. . & Solheim, E. . & Moser, T. (2016). *Dette vet vi om: Barnehagen: Betydningen av kvalitet i barnehagen* Oslo: Gyldendal Akademisk
- Egert, F., Fukkink, R. G., & Eckhardt, A. G. (2018). *Impact of in-service professional development programs for early childhood teachers on quality ratings and child outcomes: A meta-analysis*. Review of Educational Research, 88(3), 401–433
- Eurofound (2015). *Working conditions, training of early childhood care workers and quality of services – A systematic review*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Fullan, M. (2014). *Å dra å samme retning. Et skolesystem som virker*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Hamre, B. K., Pianta, R. C., Downer, J. T., DeCoster, J., Mashburn, A. J., Jones, S. M.,.... Hamagami, A. (2013). "Teaching through Interactions: Testing a Developmental Framework of Teacher Effectiveness in over 4,000 Classrooms," The Elementary School Journal 113, no. 4 (June 2013): 461-487.
- Holte, Arne (2016). *Sats bredt på psykisk helse i barnehagen og skolen!* <https://psykologisk.no/2016/06/sats-bredt-pa-psykisk-helse-i-barnehage-og-skole/>
- Lekahl, R., Vartun, M., Gustavson, C., Saugestad, H. S., Wang, M. V. & Schjølberg, S. (2013). *Den norske mor og barn-undersøkelsen. Variasjon i barnehagekvalitet. Beskrivelser fra første datainnsamling fra barnehagene*. Rapport 2013. Oslo: Folkehelseinstituttet.
- McCartney, K, Burchinal, M, Clarke-Stewart, A, Bub, K. L., Owen, M. T. & Belsky, J. (2010). *Testing a series of causal propositions relating time in child care to children's externalizing behavior*. Developmental Psychology, 46(1): 1-17.
- National Scientific Council on the Developing Child (2007). *The Timing and Quality of Early Experiences Combine to Shape Brain Architecture: Working Paper #5*. Hentet fra: http://developingchild.harvard.edu/wp-content/uploads/2007/05/Timing_Quality_Early_Experiences-1.pdf
- Phillips, D. A., & Lowenstein, A. E. (2011). *Early care, education, and child development*. Annual Review of Psychology, 62, 483–500.
- Pianta, R., Howes, C., Burchinal, M., Bryant, D., Clifford, R., Early, D., & Barbarin, O. (2005). *Features of pre-kindergarten programs, classrooms, and teachers: Do they predict observed classroom quality and child-teacher interactions*. Applied Developmental Science, 9, 144–159.

Pianta, R.C., LaParo, K.M., & Hamre, B.K. (2008). *Classroom assessment scoring system (CLASS)*. Baltimore: Brookes.

Pianta, R.C., Hamre, B., & Allen, J. (2012). *Teacher-Student Relationships and Engagement: Conceptualizing, Measuring and Improving the Capacity of Classroom Interaction*. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Handbook of Student Engagement* (pp. 365-386). New York: Springer.

Pianta, R.C. (2016). *Classroom processes and teacher-student interaction. Integrations with a developmental psychopathological perspective*. I D. Cicetti (red.), *Developmental psychopathology. Risk, resilience and intervention* (3.utgave) (s. 770-814). Hoboken, New Jersey: Wiley.

Pianta, R.C. (2017). *Teacher-student interactions. Measurement, impacts, improvement, and policy*. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 3(1), 98-105.

Roland, P. & Ertesvåg, S.K. (2018). *Implementering av endringsarbeid i barnehagen*. Oslo: Gyldendal

Sagi, A., Koren-Karie, N., Gini, M., Ziv, Y. & Joels, T. (2002). *Shedding Further Light on the Effects of Various Types and Quality of Early Child Care on Infant–Mother Attachment Relationship: The Haifa Study of Early Child Care*. *Child Development*, 73(4): 1166-1186.

Sylva, K., Siraj-Blatchford, I., Taggart, B., Sammons, P., Melhuish, E., Elliot, K., Totsika, V. (2006) *Capturing quality in early childhood through environmental rating scales*. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(1), 67-92.

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/rammeplan>

Zachrisson, H. D. & Dearing, E. (2015). *Family income dynamics, early childhood education and care, and early child behavior problems in Norway*. *Child Development*, 86(2), 425–440